

УМОВИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

*О.У.Дрожжана, старший викладач
Полтавська державна аграрна академія*

Умови праці – це сукупність взаємопов'язаних виробничих, санітарно-гігієнічних, психофізіологічних, естетичних і соціальних факторів конкретної праці, обумовлених рівнем розвитку продуктивних сил суспільства, які визначають стан виробничого середовища та впливають на здоров'я і працездатність людини.

Велике значення поліпшення умов праці пояснюється тим, що вони в основному являють собою виробниче середовище, у якій протікає життєдіяльність людини під час праці. Від їхнього стану в прямій залежності перебуває рівень працездатності людини, результати його роботи, стан здоров'я, відношення до праці. Поліпшення умов праці істотно впливає на підвищення його продуктивності. У зв'язку із цим, як показує практика, витрати на їхнє здійснення окупаються в середньому за 3-5 років.

Виконання будь-якої роботи протягом тривалого часу супроводжується процесом втоми, що проявляється в зниженні працездатності людини. Поряд з фізичною й розумовою роботою на втому працюючого значно впливає і навколишнє виробниче середовище, тобто умови, у яких протікає його робота.

Умови праці – це складне об'єктивне суспільне явище, що формується в процесі праці під впливом взаємозалежних факторів соціально-економічного, техніко-організаційного й природного характеру й впливає на здоров'я, працездатність людини, на його відношення до праці й ступінь задоволеності працею, на ефективність праці й інші економічні результати виробництва, на рівень життя й всебічний розвиток людини як головної продуктивної сили суспільства. Умови праці можна розглядати у вузькому та більш широкому значенні слова. По-перше, умови праці на робочому місці чи в цеху — це сукупність факторів, які впливають на працездатність та здоров'я в процесі праці. Зазначені фактори можна розподілити за такими групами: санітарно-гігієнічні, психофізіологічні, естетичні, соціально-психологічні. Вони діють самостійно або в будь-якій сукупності, створюючи відповідні загальні умови праці людини [1].

Санітарно-гігієнічні умови праці створюють зовнішнє середовище на робочому місці. До них відносять температурний режим, вологість, рух повітря та його тиск, освітлення, загазованість, запиленість, величину шуму, вібрацію.

Психофізіологічні фактори характеризують дію на організм людини фізичних зусиль, ступінь їх тяжкості, темпу та ритму роботи, а також вибір раціональної трудової пози, монотонність праці, нервово-психічне навантаження тощо. Їх оптимізація дозволяє захистити людину від перевтомлення, втрати здоров'я, підвищує працездатність і сталість в праці.

Естетичні умови дозволяють шляхом впливу на психіку людини надати праці відповідне емоційне забарвлення, моральне задоволення і підняти продуктивність праці. Вони охоплюють естетизацію робочого середовища, архітектурне та кольорове оформлення цеху. Соціально-психологічні фактори

характеризують взаємовідносини між членами трудового колективу, психологічний клімат в колективі. Умови праці в більш широкому значенні слова охоплюють також питання належного стану обладнання, якості матеріалів та інструментів та їх наявність на робочому місці, вчасне постачання для якісного виконання відповідних енергоносіїв, своєчасне забезпечення робочого місця необхідною технічною документацією.

Указані фактори створюють відповідний організаційно-технічний рівень виробництва і праці, який обумовлює виконання також умов праці у більш вузькому значенні слова. Наприклад, незадовільний стан техніки та технології виробництва може викликати порушення температурного режиму, безпеки праці, раціоналізації виробничого та трудового процесу тощо.

При розробці норм праці приймаються нормальні умови праці, які повинні чітко забезпечуватися власником при їх застосуванні на виробництві. Нормальні умови праці при розробці норм праці – це такі умови, які є оптимальними при проектуванні структури виробничого та трудового процесу на підставі раціоналізації трудових рухів і витрат робочого часу. Враховуючи нерозривний зв'язок виробничого та трудового процесів як при проектуванні норм, так і при їх застосуванні на конкретному підприємстві, можна вважати за нормальні умови праці такі організаційно-технічні умови, які забезпечуються науково обґрунтованим матеріально-технічним обслуговуванням[2].

Отже, умови праці – це сукупність факторів виробничого середовища, що впливає на функціональний стан організму працюючих, їхнє здоров'я й працездатність у процесі праці. Вони визначаються застосуванням устаткування, технологією, предметами й продуктами праці, системою захисту робітників, обслуговуванням робочих місць і зовнішніми факторами, що залежать від стану виробничих приміщень, які створюють певний мікроклімат. Таким чином, виходячи з характеру виконуваних робіт, умов праці специфічні як для кожного виробництва, цеху й ділянки, так і для кожного робочого місця.

Покращення умов праці на виробництві є необхідною умовою підвищення її продуктивності та економічної ефективності виробництва. Для цього необхідно:

- розробляти і впроваджувати у виробництво найбільш раціональні технологічні процеси і таку організацію виробництва і праці, яка б усувала небезпечні та шкідливі для здоров'я чинники;
- залучати у виробництво найновішу техніку, під час експлуатації якої виключається потенціальна небезпека аварії, пожеж та нещасних випадків;
- розробляти заходи, спрямовані на профілактику травматизму, професійних захворювань та підвищення культури виробництва, які гарантують безпеку і здорові умови праці.

Список використаних джерел

1. Ярошевська В.М. Охорона праці в галузі: навч. посібн./В.М.Ярошевська. -К.: Професіонал, 2004. - 288с.
2. Геврик Є.О. Гігієна праці на виробництві: навч. посіб./Є.О.Геврик, Н.П.Пешко – К.: Ельга Ніка Центр, 2004. – 276 с.